

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

II. Deducuntur nonnulla corollaria ex doctrina tradita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

CONTROVERSIA IV.

De structura syllogistica.

PUNCTUM I.

Quibus principiis innitatur syllogistica constructio.

Is syllogistica talis est, ut ea quis teneatur, premis-
sis semel concessis consequentiam inuitabiliter ad-
mittere, & verum esse consequens fateri. De hac vi
syllogistica rogamus modo, cui innitatur principio, quod-
ve illius sit fundamentum.

Dicendum est vim syllogisticam inniti huic principio,
Quae sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se. Probatur con-
clusio ex modo, quo termini disponendi sunt in syllogis-
mo, quem Punct. 3. explicabo, hic enim talis est, ut prius
extremitates, quas in consequenti coniungit, in premis-
sis cum alio tertio, cum medio videlicet coniunxerit, ita
ut ex eo inter se conueniant per identitatem, quia per
identitatem vni tertio conueniunt, & dum haec identitas
vni tertio non praecesserit respectu utriusque extremitatis,
nullo modo liceat inferri extremorum identitas. Secundo
quia si aliis principiis inniteretur, his esset, *Dici de omni,*
Dici de nullo. hoc est, quidquid affirmatur de superiori, af-
firmatur de inferiori sub illo contento; & quidquid ne-
gatur de superiori, negatur de inferiori, quod sub illo con-
tinetur. Sed haec principia totum suum robur desumunt
ex alio principio, *Quae sunt eadem vni tertio, sunt eadem in-
ter se*: ergo huic primo innititur tota forma syllogistica.
Minorem proba; ideo quidquid praedicatur de superiori,
praedicatur de inferiori, quia inferius secundum se totum
identificatur cum superiori, unde cum inferius & ratio
illa, quae de superiori praedicatur, huic tertio identificetur,
necessario debent inter se identificari. Vis autem illius
principij haec est: *Quidquid negatur de superiori, debet negari
de illo, quod cum ipso est identificatum.* Sed inferius est
identificatum cum ipso superiori: ergo quidquid negatur
de superiori debet negari de inferiori.

Confirmatur. Ad hoc ut ex hoc principio, Omnis ho-
mo est animal, inferatur Petrum esse animal, debet sup-
poni alia praemissa, Petrus est homo, ex vi cuius Petrus
identificatur cum homine, cum quo fuit identificatum animal
in propositione vniuersali: ergo principia vniuer-
salia, seu vniuersales propositiones non immediate infe-
runt inferioribus conuenire rationem, quae de illorum sub-
iecto praedicatur, quousque haec inferiora cum eodem sub-
iecto identificata cognoscantur: ergo nihil inferitur ex vi
horum principiorum sine identitate vni tertio.

Ultimo haec est recta illatio & perfectissimus syllogis-
mus, Hic homo currit, Petrus est hic homo: ergo Petrus
currit, in qua partem non habent illa principia, *Dici de
omni, dici de nullo*: ergo non illis innititur vis argumen-
tationis, seu syllogismi, sed huic principio, *Quae sunt eadem,*
&c. quod hic reperitur.

Obiicies: Hoc principium, *Quae sunt eadem,* &c. non
habet locum in diuinis: ergo non consistit in illo vis
syllogistica, quae in humanis, & diuinis constans esse de-
bet. Antecedens proba: Haec propositiones sunt verae,
Pater est Deus. Filius est Deus, & non licet inferre: ergo
Pater est Filius: ergo non ea quae identificantur vni
tertio, identificantur inter se. Respondeo hanc difficulta-
tem in omnium opinione eundem habere locum, quia in
creatis syllogismus expositiorius constans terminis singu-
laribus vim habet, & tantum huic innititur principio.
Secundo quia, ut dicebam, ideo de inferioribus dicitur,
quidquid dicitur de superiori, quia inferiora sunt identi-
ficata cum superiori, in diuinis autem non quidquid dicitur
de natura diuina, dicitur de Paternitate, aut Filiatione,
quae cum natura identificantur. Rursus principium
illud, *Quae sunt eadem vni tertio,* &c. vim habet in diuinis
respectu predicatorum, quae notionalia non sunt: ergo
hoc principium ex se fundamentum est formae syllogisti-
cae. Quod autem in diuinis non possint redargui prin-

Franc. de Cuiedo, Philosoph. Tom. I.

cipia illa, *Dici de omni,* & *Dici de nullo,* ideo est, quia
in diuinis non est omne, neque nullum, quae dicunt pra-
dicata vniuersalia, quae in inferiora multiplicentur, na-
tura autem diuina, est in tribus personis reperiatur, ea-
dem est in omnibus absque vlla naturarum multiplicatio-
ne. Cur vero principium hoc, *Quae sunt eadem,* &c. in
diuinis locum non habeat respectu notionalium tractent
Theologi, ex quibus nonnulli ad distinctionem rationis;
alij ad distinctionem virtutalem; alij ad identitatem in-
adequatam naturae cum quolibet praedicato notionali, si-
quidem cum aliis etiam identificatur; alij ad nostrum
conciipiendi modum recurrunt, cui difficultati modo su-
perfedeo, quia nimis abs re esset in Summulis difficilli-
mum Trinitatis mysterium explicasse.

PUNCTUM II.

De eductur nonnulla corollaria ex doctrina tradita.

Ex dictis primò infero, omnem argumentationem de-
bere constare tribus propositionibus, & tribus tan-
tum terminis, quorum duo in duabus prioribus cum ter-
tio identificentur, ut ex hac identitate, ipsorum identitas
in conclusione inferatur, totum enim negotium syllogis-
ticum in eo consistit, ut illa, quae in praemissis cum medio
identificata significantur, in consequentia inter se identi-
ficata significantur iuxta principium traditum, *Quae sunt
eadem,* &c. Hinc fit omnem argumentationem ad syllo-
gismum reduci; Enthymema enim vim habet ratione
propositionis alius, quae subicitur, cum enim dicimus,
Omnis homo est animal: ergo Petrus est animal, subintelligi-
mus minorem propositionem, *Petrus est homo,* quae non
subintellecta consequentia non esset legitima. Ob hanc
rationem in mente, in qua nulla potest suppleri propo-
sitione, nullum datur Enthymema. Similiter cum ab Exem-
plo arguitur, *Petrus facit hoc: ergo tu poteris facere,* subin-
telligitur maior propositio: *Quod potest facere Petrus, tu
poteris facere,* alias vim argumentatio non obtinebit. Di-
lemma habet duo Enthymemata, quae in mente duo sunt
integri syllogismi, cum enim dicimus, *Si vacasti litteris, &
eas non dedicisti, ingenio es hebes,* supponitur maior, *Omnis
qui vacat litteris, & illas non dedit, ingenio est hebes;* cum
verò ad aliam partem peruenitur, *si non vacasti litteris, ne-
gligens es,* subicitur propositio ista: *Qui non vacat litteris
negligens est.* Similiter in Inductione cum dicimus, *hic ho-
mo currit, & hic homo currit,* &c. ergo omnis homo currit.
Subicitur minor: *sed hic homo, & hic homo,* &c. est omnis
homo.

Infero secundò ex vero nunquam posse falsum inferri.
Ratio est desumpta ab eodem principio, quia si verum est
extremitates identificari cum medio, necessarium est inter se
identificari, & ita verè haec de illa necessario praedicabitur.

Infero tertio ex falso posse aliquando verum inferri, quia
possunt inter se identificari illa, quia alicui tertio non iden-
tificantur. Sed in hac illatione contingit, *Omnis homo est
arbor. Platanus est homo, ergo Platanus est arbor,* in qua con-
sequens ratione materiae verum est, & illatio legitima pro-
pter dispositionem terminorum, ex vi cuius extremates
significantur identificatae cum vno tertio, quod si verum
esset, non possent inter se non identificari.

Inferò quarto ex terminis purè particularibus nihil pos-
se inferri, quia cum terminus particularis supponere possit
pro hoc vel pro illo, potest in hac maiori propositione pro
isto supponere, & in minori pro altero, & ita nulla identi-
tas vni tertio his propositionibus continebitur. Sic contin-
git in hoc syllogismo, *Aliquis homo est currens. Petrus est
aliquis homo: ergo Petrus est currens.* Cuius illatio legiti-
ma non est, quia aliquis homo qui est currens, non est
necessario idem cum illo, aliquis homo qui est Petrus, quia
aliquis homo qui est currens potest esse Ioannes, & aliquis
homo qui est Petrus, necessario est Petrus. Ob hanc ra-
tionem medium cuiusque syllogismi, si non sit singulare,
saltem in vna propositione debet esse distributum.

Infero quinto ex praemissis vniuersalibus propositionem
vniuersalem semper inferri. Ratio est, quia earum extre-
mitatum inter se identitas debet inferri, quae in praemis-
sis vni tertio identificata praecesserit: ergo si extremita-
tes, quae praecesserit identificatae cum medio, fuere

C 3 vniuersa

vnuerſales : earumdem debet identitas inferri, quæ propoſitionem vnuerſalem conſtituet. Licebit tamen ex vnuerſali illata, particularem iterum inferre, quia particularis propoſitio in vnuerſali continetur, valet enim, Omnis homo eſt ſenſitiuus : ergo aliquis homo eſt ſenſitiuus. Ob hanc rationem damandus non eſt, qui loco propoſitionis vnuerſalis particularem inferat, licet non inferat totum id, quod poteſt, quia particulare quod inferat continetur in vnuerſali, quod poterat inferri, & ita quamdam veluti partem conſequentis deducit, & alias omittit : ſic ſecundò quia poteſt præſumi retinere immediatam conſequentiam propoſitionis vnuerſalis, & exprimere mediatam propoſitionis particularis ex vnuerſali deductam.

Sextò infero conſuſionem negatiuam non poſſe inferri ex duabus præmiſſis negatiuis, ſed ex vna affirmatiua, & altera negatiua, affirmatiuamque conſuſionem, non niſi ex duabus præmiſſis affirmatiuis poſſe deduci. Prior pars conſuſionis probatur, quia ex eo quod duæ extremitates alicui tertio non ſunt identificatæ, & de illo poſſint negari, non ſequitur non eſſe inter ſe identificatas. Secundò, quia ad negandum aliquid de hac re, ex eo quod de illa negetur prius, debet hæc res per propoſitionem affirmatiuam ſignificati identificata cum illa. Poſterior pars quidem conſuſionis ſic oſtenditur. Ideo ſignificatur affirmatiuè in conſequentia extremitates inter ſe identificatæ, quia in præmiſſis ſignificatæ præceſſere identificatæ vni tertio : ergo vtræque debuit per affirmationem ſignificari identificata vni tertio, quod dicitur medium : ergo vtræque præmiſſa debuit eſſe affirmatiua, vt ex illis affirmatiuè concludatur.

En quomodo iuxta illud principium, *Quæ ſunt eadem vni tertio, &c.* à priori ratio aſſignetur omnium proprietatum ſyllogiſmi, quæ hoc principio ſecluſo non poterunt peti ex illis, *Dici de omni, Dici de nullo.*

PUNCTVM III.

De materia & forma, ſeu figura ſyllogiſtica.

Conſtat ex doctrina tradita ſyllogiſmum tres propoſitiones includere, quarum tertia ex duabus præmiſſis inferitur. Huius materia remota termini erunt, ex quibus propoſitiones efficiuntur ; hæc autem proxima materia ſyllogiſmi ſubſiſtent. Forma ſyllogiſmi eſt ratio illa, propter quam vna propoſitio ex aliis inferitur, ex vi enim huius illationis propoſitiones vnum ſyllogiſmum conſtituere dicuntur. Hæc ratio inferendi eſt diſpoſitio terminorum, quæ ita extremitates diſtribuntur, vt in præmiſſis vni tertio identificentur, ex qua identitate ipſarum identitas inter ſe inferitur in conſequentia : Quapropter ex diuerſa terminorum diſpoſitione, diuerſa forma ſyllogiſtica conſurgit, ex diuerſa autem forma ſyllogiſmum ſpecie diuerſum conſtitui neceſſe eſt.

Hinc colligo triplicem eſſe figuram ſyllogiſticam, & triplicem ſyllogiſmum ſpecie diſtinctum, quia triplici tantùm modo poſſunt inter ſe diſponi termini ſyllogiſmi. Primo modo poteſt eſſe Medium ſubiectum Maioris, & prædicatum Minoris, & hæc diſpoſitio ſyllogiſmum ad primam figuram ſpectantem conſtituit. Secundò, poteſt eſſe Medium prædicatum in vtræque propoſitione, & hæc ratione in ſecunda figura ſyllogiſmus conſtituitur. Tertiò poteſt eſſe Medium ſubiectum vtriuſque propoſitionis, & hoc modo ſit ſyllogiſmus pertinens ad tertiam figuram.

Dices, poſſe alio modo terminos diſponi, ſi Medium fiat prædicatum Maioris, & ſubiectum Minoris. Reſpondeo non ex eo dici propoſitionem maiorem, aut minorem, quòd prius, poſterioriſve proferatur, quia in ſyllogiſmo mentali propoſitiones omnes ſimiliter apprehenduntur, ſed illam dici maiorem propoſitionem, in qua Medium eſt ſubiectum, & altera extremitas eſt prædicatum aut ſubiectum vtriuſque, ac proinde implicat in maiori propoſitione Medium eſſe prædicatum, quia ex eo præciſe propoſitio intrinſecè poteſt dici maior, quia in illa Medium ſe habet tanquam ſubiectum, & altera extremitas tanquam prædicatum. In ſecunda autem & tertia figura, in quibus Medium aut eſt prædicatum, aut ſubiectum vtriuſque propoſitionis, nulla propoſitio intrinſecè & ex ſe ma-

ior dici poteſt, neque in ſyllogiſmo mentali maior, aut minor aliquo modo reperitur, ſed tantùm in vocali extrinſecè, & quoad nos, propoſitio, quæ primo loco proferitur Maior dicitur, & quæ poſterioſem obtinet locum, Minor appellatur.

Iuxta hanc diſpoſitionem terminorum plures ſyllogiſmi conſtrui poſſunt, quos omnes hiſ carminibus Dialectici deſcribant.

Barbara, Celarent, Darij, Ferio : Baralipton, Celantes, Dabitis, Fapeſmo, Freſoſomorum. Ceſare, Cameſtres, Feſtino, Baroco, Darapti, Felapton, Diſamis, Datifi, Bocardo, Feriſon.

Pro quorum intelligentia aduerte in hiſ carminibus reperiri hæc vocales, *A, E, I, O*, quibus in ordine ad quantitatem, & qualitatem propoſitionum, ea in eſt ſignificatio, de qua ſæpe mentionem fecimus, quæque illo verſiculo exprimitur :

Aſſerit A, negat E, ſunt vnuerſaliter ambo, Aſſerit I, negat O, ſunt particulariter ambo.

Quod ſi in hac diſtione *Freſoſomorum* reperiatur littera *V*, ad nihil deſeruit, quia eſt in quarto loco conſtituta tantùm ad carminis ſonum. Semper enim tantum habenda eſt ratio de tribus prioribus vocalibus, quibus tres ſyllogiſmi propoſitiones ſuo ordine reſpondent. Maior primæ litteræ ſecundæ Minor, Conſequentia tertiæ. Deinde nota hiſ quatuor carminibus denotari tres figuras ſyllogiſticas, quas ſupra reſenſimus. Ad primam figuram pertinent nouem priores diſtiones *Barbara* vique ad *Freſoſomorum* incluſiue, quæ habentur duobus prioribus carminibus. Ad ſecundam ſpectant quatuor priores diſtiones tertij carminis, videlicet *Ceſare, Cameſtres, Feſtino, Baroco* : ſex aliæ diſtiones, quæ reſtant, tertiæ figuræ ſyllogiſmos ſignificant.

Ex nouem ſyllogiſmis primæ figuræ quatuor priores perfecti dicuntur, in quibus terminorum diſpoſitio ita Conſequens inferit, & extorquet ex vi illationis, vt ex ipſa terminorum apprehenſione euidenter ſit conſequentia. Quinque poſteriores, eſſe legitimam habeant conſequentiam, non adeò clare præ oculis monſtrant illationis vim. Horum ſyllogiſmorum differentia ex eo procedit, quòd quatuor priores directè, & quinque poſteriores indirectè concludant. Concludi directè dicitur, cum extremitas, quæ erat prædicatum Maioris ſit prædicatum in Conſequentia, & in eadem ſit ſubiectum extremitas, quæ erat ſubiectum Minoris. Indirectè concludi dicitur, quando extremitas quæ erat prædicatum Maioris ſit ſubiectum in conſequentia, & in eadem vt prædicatum conſtituitur extremitas, quæ Minoris ſit ſubiectum. Hic modus indirectè concludendi tantum reperitur in quinque poſterioribus ſyllogiſmis primæ figuræ, quatuor enim eiſdem primæ figuræ directè concludunt : & in ſecunda & tertia non poteſt dari conſecluſio indirecta, cum non detur vna extremitas, quæ ſit ſubiectum, & altera quæ ſit prædicatum, ſed vtræque ſubiectum in ſecunda figura, & vtræque prædicatum in tertia figura ſit.

Secundùm hæc regulas facile erit ſyllogiſmum conſtruere in quolibet ex hiſ diſtinctionibus, id præſtabo in tribus diſtinctionibus reſpondentibus tribus figuris, vt horum præceptorum praxim intuearis. Sit primus ſyllogiſmus in *Dabitis* : dictio hæc ad primam figuram pertinet, ideo ſyllogiſmus illi reſpondens, habere debet Medium ſubiectum Maioris, & prædicatum Minoris. Prima littera illius eſt *A*, quæ ſignificat vnuerſalem affirmatiuam, duæ poſteriores ſunt *I, I*, quibus propoſitiones particulares affirmatiuæ debent reſpondere. Pertinet inſuper hæc dictio *Dabitis* ad quinque poſteriores, quæ indirectè concludunt, ideo in Conſequentia debet poni ex parte prædicati extremitas, quæ eſt ſubiectum Minoris, & ex parte ſubiecti altera extremitas, quæ eſt prædicatum Maioris. Quæ omnia ad praxim reducta inuenies in hoc ſyllogiſmo :

Omnis homo eſt animal :

Petrus eſt homo :

Ergo aliquod animal eſt Petrus.

Pertineret hic ſyllogiſmus ad *Darij* ſi directè concluderet, ergo *Petrus eſt animal*. Si ſyllogiſmus faciendus ſit in *Ceſare*, quia dictio hæc pertinet ad ſecundam figuram, Medium